

Minder bekende locaties in Gent

RIJKS NORMAALSCHOOL, HOGENT – DEPARTEMENT LERARENOPLEIDING K.L. Ledeganckstraat

Daniël van Ryssel

Veel jongelui die hier komen studeren, hebben als eerste indruk dat ze in een voormalig klooster zijn terechtgekomen. Dat is niet het geval. Het gebouw is ontworpen en gebouwd als Rijksnormaalschool. Na de onafhankelijkheid in 1830 werd de vrijheid van onderwijs vastgelegd. Daarvan maakte de kerkelijke overheid gebruik om o.a. overal normaalscholen op te richten. Zo ook in Gent, waar de opleiding verbonden was aan het bisschoppelijk Klein Seminarie. De stad van haar kant vertrouwde de vorming van ondermeesters voor de stadsscholen toe aan Pieter Jonglas. Pas in 1861 kwam in Gent een wettelijk erkende rijksinstelling voor de vorming van onderwijzers tot stand in de Onderstraat. Van 1865 tot 1879 werden er 229 diploma's uitgereikt. De wet van 1879 bepaalde dat te Gent een Rijksnormaalschool zou worden opgericht. In oktober 1882 konden de leerlingen en het personeel hun intrek nemen in de nieuwe gebouwen aan de pas getrokken K. L. Ledeganckstraat (1875). Er werd gestart met 125 leerlingen. Aan de normaalschool werd een oefenschool gehecht.

Het gebouw is ontworpen voor een spievormig terrein tussen de K.L. Ledeganckstraat en de Hofbouwlaan door Willame en Goovaerts, architecten van de dienst Burgerlijke Gebouwen werkzaam in Brabant. Het is een neogotisch gebouw met vier vleugels rond een binnentuin en een door een muur met ijzeren hekkens omsloten zijtuin met directeurswoning, die tot 1937 dienst deed als rijkstuinbouwschool, thans in Melle gevestigd. Voorgevel van eenentwintig traveeën in donkerrode baksteen. Overhoeks twee ronde torentjes. Een restauratie van de vleugel van de oefenschool met volledige herbouw van de hele binnenkant en heraanleg van de speelplaats gebeurde in 2004.

De school was aanvankelijk bedoeld als normaalschool voor meisjes, maar de nabijheid van de Leopoldskazerne en de universiteit deed de regering op het

laatste moment beslissen de jongens te Gent en de meisjes in Brugge onder te brengen. Tegelijk met de lagere normaalschool (voor onderwijzers) werd er ook een literaire en een wetenschappelijke afdeling opgericht voor het middelbaar onderwijs (regenten). De opleiding duurde twee jaar. Internaat verplicht. De prijs per leerling bedroeg 400 frank per jaar. In 1934 was dat 2000 frank. Bij de start werd aan elke leerling een beurs toegekend van 200 frank op Staatskosten en een beurs van 50 frank door de Provincie betaald.

Afb. 1. Niet gedateerde foto (verzameling PKRH). Links is er van de huidige imposante universitaire gebouwen ('de Ledeganck') nog geen spoor te bekennen. Bemerkt hoe sterk de stereotyp gepleisterde negentiende-eeuwse gevels van de huizen contrasteren met het schoolgebouw, neogotisch en dus niet gepleisterd, gekaleid of geschilderd.

Tijdens W.O. I veranderden de schoolgebouwen in een lazaret. De lessen moesten doorgaan in het Botanisch Instituut van de universiteit, de Academie voor Schone Kunsten en de Rijksmiddelbareschool. Na de oorlog keerden jonge mannen, die als soldaten in de loopgrachten aan de IJzer hadden gestaan, als studenten terug om hun diploma te halen. Tijdens W.O. II werden opnieuw twee derde van de gebouwen door de Duitse overheid in beslag genomen. Er werd beslist op maandag- en zaterdagmorgen geen les meer te geven. Soms werd er maar om de week les gegeven.

Afb. 2. Leerlingen van de 'Hofbouwschool' aan het werk in de plantenperken. Ook serres konden niet ontbreken. De huidige Hofbouwlaan ontleent haar naam daar aan. In 1937 verhuisde deze opleiding naar Melle waar een Rijkstuinbouwschool ingericht werd (foto 1915, Kriegsalbum Gent).

Theo Vindevogel, leraar en germanist, vond de afschaffing van het voorbereidend jaar voor de middelbare normaalschool na W.O. II rampzalig. Het betekende het begin van de wetenschappelijke ontwaarding van de regentenopleiding. In 1965-'66 lieten de eerste meisjes zich inschrijven in de lagere normaalschool. Ze vormden al heel snel een overgrote meerderheid. Vanaf 1986 werden de opleidingen onderwijzers en regenten verlengd van twee tot drie jaar. Na de fusie met een gelijkaardige school in Sint-Niklaas in 1988 werd er een bijkomende opleiding kleuterleidsters aan toegevoegd.

In 1995, na de oprichting van de Hogeschool Gent en de Associatie Universiteit Gent, smolten de Gentse stedelijke normaalschool (Wispelbergstraat) en de Rijksnormaalschool samen. De school functioneert anno 2018 als Campus Ledeganck, een van de drie campussen van de Hogeschool Gent (HoGent). Vanaf het schooljaar 2006-2007 werd het bachelor diploma ingevoerd ter vervanging van de regententitel. Ook de basisschool De Kleine Icarus, behoren-

de tot de scholengroep Panta Rhei, vindt een onderkomen in de gebouwen. Aan de Rijksnormaalschool doceerden tal van latere professoren aan de RUG (nu Ugent). De school heeft in haar bestaan meerdere bekende literatoren en plastische kunstenaars als lector gehad of als onderwijzer/regent afgeleverd.

Nvdr. Deze onuitgegeven tekst die van een aantal jaren geleden dateert, werd licht aangepast naar de huidige toestand. Datzelfde zal gebeuren met gelijkaardige in volgende nummers te verschijnen bijdragen. Uit de talrijke onuitgegeven teksten die Daniël van Ryssel ter beschikking stelde, wordt een selectie gemaakt met als criteria: (1) relatief onbekend en (2) met een persoonlijk getuigenis.

Literatuur

Steels, M. (1978). *Geschiedenis van het stedelijk onderwijs te Gent 1828-1914*, p. 230-233.

Dumarey, R., Heyse, M. (1980). *100 jaar Rijksnormaalschool 1880-1980*, p. 27-57.

Bogaert, C., Lanclus, K., Verbeeck, M. (1982). *Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur. Deel 4 nc. Stad Gent*, p. 103-105.